

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**De Nieuwe En Naauwkeurige Neederlandse Hovenier,
Onderwyzende hoe hier te Lande, onder dit Climaat een
Thuin, met zyn Parken, Paaden, Glintingen en Heiningen
wel zal aangeleid, en hoe de Boomen aan ...**

Te Leyden, 1735

Tweede Kapittel. Om een tweeden Peere-boom te kiezen aan Heiningen,
en vervolgens van de derde, vierde, vyfde en sesde, enz

[urn:nbn:de:bsz:31-139361](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-139361)

leerd) moet geplant werden; wil dan een Liefhebber goede en smaakelyke Vruchten daar van hebben, zo moet hy 't gezide wel waarneemen, anders zal hy het binnenste van groover stoffe, en niet zo Fondant vinden, en dienvolgende slegter Vruchten daar van hebben.

Het mag 'er dan meê gaan zo als het wil; my lust, zegt een wel-ervaaren Fransch Heer, Bon Chretiens in alderhande Thui- nen te vinden, om dat wy waarlyk geen beeter Winter-Peeren hebben.

T W E E D E K A P I T T E L.

*Om een tweeden Peere-boom te kiezen aan Heiningen,
en vervolgens van de Derde, Vierde, Vyfde
en Zesde, enz.*

Zy hebben in Vrankryk eenige Peeren die met de Bon-Chretiens stryden, als de Buré de Herfft-Bergemot-Muské de Virgilleu- ze, de Saffery, de Ambret en Epine d' Hyver, zelfs de oude Pe- tit-oin, ende Louise-bonne, met vier nieuwer, als de St. Germain, de Kolmar, de Krafana, en de Marquifin, van veel Liefhebbers geoordeeld werden meer volmaaktheeden en minder gebreeken te hebben als de Bon-Cretiens.

Maar weetgierige Leezer, deeze Fransche Peeren afgehandeld zynde, zullen wy ook eens zien, wat lekkere Peeren uit de hand te eeten in Neederland al van oude tyden af gevonden werden; en die onzes en naar veeler Liefhebbers oordeel niet behoeven te wy- ken voor de Fransche; maar helaas wat zullen wy zeggen, 't is heedendaags de mode geworden, het moet of Fransch of wat vreems zyn; of het is byna in geen agting, want zo is men nu gezet op nieuwigheeden; dog het spreekwoord al van ouds is, *verwerpt geen goede oude, voor dat gy beeter nieuwe hebt*; als wy eens een Fransche Madam, (niet zo zeer een Fransche Peer zynde, hoe- wel zy de naam draagt van Franse Madam, want de zelve werd by de Fransche Schryvers naauwlyks of nooit met die naam ge- noemt, maar van ouds ja meer dan voor honderd en vyftig Jaaren

te Lande zo bekend en zo byzonder geagt, en voortgeteeld geweest,) een goede welgewasse graauwe Suiker-Peer, een Saffraan-Peer en meer andere noemen, zo zullen wy toonen, dat wy hier niet be-roofd zyn van lekkere Peeren; echter staan wy gaarne toe, dat Vrankryk nu byzonder uitsteekt in lekkere fondante, en schoone Peeren te hebben, de reeden onder anderen is ook, om dat aldaar Jaar voor Jaar zo veel karrels van de beste Peeren werden gezaaid, en daar dan vele nieuwe Vrugten uit voortkoomen, die de eene beeter, de andere slegter van gedaante en smaak enz. zyn, maar zo men in Holland dat ook wat meer in 't werk stelde, wie weet hoe haast hier te Lande zeer schoone en lieflyke Vrugten zouden voor den dag koomen? waarom wy op zyn tyd en plaats ook zullen aanwyzen, hoe kort en op wat manier men uit karrel, Appelen en Peeren kan teelen, de slegste straks maar wegwerpende, en de beste en smaakelykste behoudende; zo hebben wy uit de karrel van een Gout-pipping, een Appel meer dan eens zo groot gezien, en lekkerder als de zelve geproeft; en men kan, ja men moet derhalven niet zo halstarrig op 't oude blyven staan, dat men de zeer goede nieuwe niet zoude willen in zyn Hof planten.

Men zal dan met de Buré beginnen, ten wiens opzigt men vooral moet vast stellen, dat zo wel de roode Buré, anders d' Amboize, of Isembert van Normandie, als graauwe en groene Burées, maar eenderley slag van Peeren zyn, zo dat 'er dikwils van al deeze soorten op een en de zelve Boom gevonden werden; deeze verscheidenheid van koleuren geenen anderen grond hebbende, gelyk wy hier booven in 't getal van de Bon-Chretiens hebben aangeteekend, als alleen de voordeelige stant, of misschien eenige zwakheid van een geheelen Boom, of alleen van eenigen tak deszelfs, de roode doen voortkoomen; zo ook de schaaduwe, 't zy van den geheelen Boom, 't zy van de byzonderen tak, formeeren alzo de graauwe of de groene kouleur, zo ook de Quee, of de wilde Stam daar deeze Peere-boomen op Ge-ent staan, geeven ook de verscheide kouleuren aan de Vrugten; want het kolyt der Peeren op wilde Stammen is meest altyd heel anders als op vroege Portugaalse-Quee of doorn; doet hier by, dat de drooge of vogtige gronden hier ook veel toebrenge; want in drooge gronden zynze altyd rooder en geuriger, en in natte en laage gronden,

den, geevenze minder kouleur, maar groender en vogtiger van sap.

De Buré-Peer bezit 't geen in de Peeren is te wenschen, waarom ook de naam van Buré haar by uitneement gegeeven is, dewyl zy zulken ryken overvloed van fyn en lekker vleesch en geurig sap hebben, welke alle de hoedaanigheeden zyn die een treffelyke Peer uitmaaken; hier kómt by datze groot en zeer vrugtbaar zyn, meer als veele andere Fransse Peeren bevonden werden, ja op alderhande Stammen Ge-ent, zo tamme, wilde als Quee, en in wat Aarde geplant, nogtans zo wel walt, en tot scheurens toe meest alle jaaren met Vrugten beladen zyn; bykans zo wel onder handen van een onkundigen Hovenier, als des geenen, die in de konst bedreeven is; doet hier by, datze weinig onderworpen zyn slymerig, luf of meelig te vallen, gelyk het meerendeel der anderen zagte Peeren; ja datze zo veel ongemak van de oope lugt niet hebben te lyden als de Bergemotten-Muké en andere; maar ook om datze veel eer Vrugt draagt als de Virgilleuze-Peer, en schoonder Vrugt geeft als elke van haarer Lands-luiden.

Haare Liefhebbers zyn zelfs van gevoelen, dat indien men in al de Saizoenen des Jaars Burées konde hebben, en men zig ontdoen konde van de natuurlyke neiging die men heeft tot de verandering, en voor de verscheidentheid van de Fruiten, dat men in zo een geval om geenderley andere Peer als de befaamde Buré behoorde te denken; waaragtig zynde datze inderdaad zo uitsteekend is, dat by algemeene toetsing niet alleen in Vrankryk, maar byna in alle andere Landen, ten hoogsten gewaardeerd werd, wanneerze in 't leest van September begint ryp te werden, en zo de plaats van de Perzikken en andere vroege Vrugten komt te vervangen.

De Herfst-bergemot, inzonderheid de Muské verdiend by veele Liefhebbers ook haar lof, zynde om haare deugd en waarde overal wel bekend en zeer bemind, hebbende haar zagte vleesch, dat in de mond smelt, haar zoet gezuikerd sap en het Muskesgeurtje daarze meede doormengd is, en ook daarom meer te agten is, als alle andere Peeren; de Liefhebbers beweerden nog datze in vrugtbareheid weinig voor de Buré behotfd te wyken, om datze gemeenelyk overvloedig genoeg in 't draagen is, zo wel jong als oud,

aan Glintingen of Stam-boomen; en dus vaardig de moeite betaald van die geene dieze aankweekt, behalven dat men haar ter gunste, en met waarheid kan zeggen, dat teegens de bevinding die men van bykans alle andere Fransse Fruiten heeft, schoonze de alderflegstfe scheen te weezen, nogtans de uitsteekste is, dat haar ook al byzonder in aanmerking moet brengen; zy is gewend het einde van Oétober, en een gedeelte van November te voorzien, en duurd ook by goede jaaren tot December toe, zo menze wat lang aan den Boom laat staan, of van de zelve laat afdruijen (dat een ongemeen plaizier is voor onze Liefhebbers) 't welk ook meest afhangt ofze op wilde Stammen of op Quee, en ofze aan Heiningen en Lattingen, of opgaande Boomen staan, zo kan deeze Peer (om zo te spreken) ons eenige Maanden lang onthaalen.

Als in 't voorbygaan diend nog, dat men niet moet denken dat 'er eenig ander onderscheid in de Herfst-Bergemotten is, als die uit de kouleur vloeid; want inderdaad daar is 'er een die graauw valt, en ook een uit den groenen, en deeze is het die men simpel de Bergemot noemd, of de gemeene Bergemot, of ook wel de la Hiliere, of de Recous, enz. dat altemaal niet anders als dezelfde is; daar is ook een ander die gestreept is, dat is te zeggen geteekend met geele en groene streepjes, die werd de Bergemot Suijse geheeten, en deeze mengeling op de zelve tyd, zo in het hout en de Vrugt gevonden werdende; maar ten opzigt van de inwendige deugd, zo dunkt ons, gelyk zo in de eene als de andere, wanneerze beide zo goed en wel gewassen zyn, als zy behooren te weezen, als in Neederland de enkelde of de kleine, en dan de dubbelde of de groote, waar van de kleine het geurigste, en de dubbelde meerder sap heeft, maar niet zo geurig nog zo goet; de groote, is altemets van drie duim breed en hoog, dog gelykenze malkander van figuur, zynde plat, diep, kort en klein van steel, glad van schil, in haar rypen wat groenagtig, en wat leggende geelagtig groen werden, enz.

Het geene aanleiding heeft gegeven om van laate Bergemotten te spreken, is, dat men in sommige reegenagtige Jaaren, of in eenige vette, dog koude en vogtige gronden, of op eene stantplaats die de beste niet en is, of van eenen zeer weeligen Boom, enz. dikwyls eenige met moeite en neerstigheid daar van bewaard

tot

tot in February of Maart, en als dan heeft men het plaizier van zig zelve met de hoop te bedriegen, dat men alle Jaaren diergelyke krygen zoude; maar hier leid de knoop, dat 'er het geval meer deel in heeft, als iets anders: maar *let wel*, een en de zelve Boom die Vrugt draagd voor de Maand October, zalze ook fomtyds in de Maand van Maart leeveren; dat vooral gebeurd, wanneer eenigen tak veel laater gebloeid heeft als de andere, of niet zo zeer op de Zon staat, of niet als de morgen of naamiddag Zon heeft, en derhalven de Vrugten des zelfs laater ryp werden; ja ook de Peeren die lest knoppen krygen op elken Boom, gemeenelyk ook de leste van dien Boom zyn, om ryp te werden; maar dat geschied heel zelden, of wy moogen met waarfchynelykheid zeggen, dat de Bergemotten, die men in zulke ongeleegene Saizoenen krygd, aan eenige opgaande Boomen, op wilde Stam ge-ent zyn gewa-zen, en die als gezeid is, moogelyk niet wel van de Zon beſchee-nen waaren: den uitflag derhalven van zulke Boomen is doorgaans twyffelagtig en onzeker genoeg, byzonderlyk om zulke ſchoone Peeren alle Jaar te leeveren, die aangenaam zyn voor 't gezigt, goed van ſmaak, en laat voor den dag koomen; maar wat 'er van zy, 't is waar, fomtyds blyven zy wat langer in ſtant als die aan Heiningen groeyen; waarom het geheel welvoeglyk is, voor de Liefhebbers die maar weinig grond hebben, datze 'er eenige aan Heiningen, en eenige op Stam-boomptjes planten, om alzo wel vroege als laater Bergemotten te hebben.

De Virgilleuze Peer ondertuffchen, die men in Augoumois Bu-jaleuf noemd, Chambrette in Limofin; Poire de Glace in Gas-conje, en Virgouleuze op zo veel andere plaatzen, die moet na 't voorbeeld van de Peeren de Befi-d' Hery, de L' Eschafferie enz. veel eer, na het oordeel van een Fransch Heer, de ſimpele naam van Virgoulé draagen; het geen 'er hem dus van doet oordeelen, is, om datze uit het Dorp van Virgoulé, (geleegen naby de Stad St. Leonard in 't Limofin, daarze van daan komt, en daarze miſ-fchien langer tyd zonder luiſter hadde blyven ſmooren, nog meer nog minder, om zo te ſpreken als een Paarl in zyn ſchulp) ein-delyk ten allen gelukke aan de Fransche Liefhebbers, en nu tot cieraad van onze Thuinen, te voorschyn gekoomen is, door de mildaadigheid van den Marquis de Chambret, die daar Heer van
was,

was, en dieze haar gaf met de naam van zyne Poire de Virgoulé; dog zeedert dien tyd, heeft men begonnen met ernst van haar te spreken, diervoegen, datze tegenwoordig met groote reeden dringt, van te zyn een van de lekkerste en beste Peeren.

Dit is een Peer die lang en groot genoeg van maakzel is, haar steel is kort, diklyvig en vooroverhangende, de schil glad en effen, en somtyds kleurig, en die eindelyk van groen, gelykze op den Boom was, geel werd, naar maate datze de rypheid naaderd, en in het rypen mals en smeltende werd, op 'er tyd geplukt zynde, en daarom isze binnen weinig Jaaren zodanig verspreid in al de Fruit-Hoven van Europa, als eenige andere Peer die ons bekend is.

Maar 't is te beklagen, datze in Holland zo zeer bersten (op wat soort van Stammen datze tot nog toe zyn voortgeteeld) eer de zelve rypen, en blyven dan klein en zonder smaak, ja zooze op eene plaats wel tierd, op dertig plaatzen weder werd het contrarie ondervonden; dog dewyl haar sap zo byzonder lekker is, hebben veele Liefhebbers op meenigerhande wyze de zelve voortgeteeld en op byzondere plaatzen geplant; en is ten laatsten byervaarentheid ondervonden, datze best tierd, zo niet en bersten agter de Huizen geplant, ge-ent of geocculeert zynde, op de vroege Portugaalse Quee, met een pot half vol Aarde, en voorts met waater vol gegooten, als booven van de Perzikken is gezeid, in drooge Zoomers daar by gezet en dikwils des Avonds gevuld, zo blyven de zelve in een geduurig wassen, want zo draze beginnen weegens droogte of koudé in haar groeyen te stuiten, zo bersten zy in 't korte: nog beeter tieren zy en bersten minder, zooze op Poire de Raine, Franse Keizerin, Franse Madam, of Poire Singora geteeld zyn, welke alle eerst op de vroege Quee moeten geocculeert, en *let wel*, sterk doorgeschooten wezen, en dan daar op de Virgoulé ge-ent of geocculeert werden; welke manier van voortteelen der Vreemde Peeren, omtrent Leyden by Hendrik van Oosten en van Rossen nu sterk geschied, niet zonder goed Succes, dewylze wel wassen en strak Bloemknoppen maaken, ja grooter Vruchten voortbrengen; ja wy moogen zeggen, dat een luye Peer, die na veel Jaaren zonder Bloem of Vrucht hebbende gestaan, en op de gezeide wyze geteeld, in twee of drie Jaaren Bloemen en Vruchten in goeden

den overvloed voortbrengen.

Deeze Virgoulé-Peer, wel zynde gewassen en op zyn tyd geplukt, is van de natuur begaafd met al de goede hoedaanigheeden die zy hebben moet; als het mals en smeltend vleesch, den overvloed van zoete en doorzuikerde sappen, deursteevende smaak, en ruimte van Vruchten; die daar-en-booven reedelyk vroeg rypen byna met de Bergemotten, en evenwel veel langer tyd blyven duuren, voornaamentlyk zooze teegens welaangeleide Lattingen groeyen, of in eene hier te Lande luttige en wat vogtige, echter warme of wel ter Zonne-geleegen Aarde staat; zelfs dan tot in 't laast van January.

De Saffery-Peer, die sommige Verde Longe d'Hyver noemen, en andere Besidery-Landry, en die niet booven de twintig jaaren in de Franse Thuijen, na haar eigen zeggen is verscheenen; deeze Peer accordeerd veel met d' Ambret-Peer, die in sommige Land-schappen de naam heeft van Trompe-Valet; d' Ambret is echter wat platter als de Saffery, die sommige schier het fatzoen van een Citroen hebben: zy koomen ook overeen, zo wel in den tyd van 'er rypen; dat in November en December, en altemets ook in January door die te laten leggen geschied, als dan door haar mals en murw vleesch en Suikerzoete sap, dat wat muskeerend is; maar van zoo'naangenaamen geur, dat men het niet anders zou kunnen wenschen; byzonder de Saffery heeft 'er iets meer af als de Ambret; het hout der Ambretten is zeer doornig en steekelagtig, en gelykt heelendal naar wilde Boomen; maar het hout van de Saffery valt doorgaans dun genoeg, wel met eenige uitschietende punten, maar zo scherp niet dat men de handen daar aan komt te steeken.

D' Epine d'Hyver, is een heele schoone Peer, wiens figuur wat meer Pyramidisch wyze als rond is, grooter als de gemeene Bergemot, en wint het van de Ambret, en de Saffery-Peer: haar schil is als Satyn, en tusschen haar groen wat wit van kouleur, zy werd eerder ryp als de twee voorgaande, ook wel te gelyk met dezelve, altemets ook later; dat afhangt van de plaats daar zy staat, liever droog als koud en vogtig, of de Stam daarze op gesteld is; desgelyks is ze malsch en murw, doorgaans overaangenaam en lekker van vleesch, lieffelyk van smaak, zoet van sap dat met een over-

M

aardig

aardig muskes-geurtje gemengd is, en wil zo wel slaagen op een wilde Stam, als op Quee, enz.

Uit allen deezen volgt dat de Bergemot triomfeerd over de andere, en zo eenig gebrek aan of in dezelve gevonden werd, dat spruit alleenig, 't zy uit het koude en natte Jaar, of uit den ondeugenden grond, of uit de slegte stant daarze uit zyn voortgekoomen.

Tweede, of zo men wil derde Heining-boom.

Behoord derhalven aan de Buré na het oordeel van de meeste Liefhebbers, zynde een van de beste Peeren hier uit Vrankryk gekoomen, als welke gemeenlyk ras en veel Vrugt draagt, verre booven de meeste Fransse Peeren, die hier te Lande vry luy vallen en oud willen zyn, eerzè eenigzints beginnen te draagen, maar altemet dan ook dikwils het Capitaal met den intrest wel betaalen.

De Virgouleuze en eenige andere Fransse Peeren krygen altemet een mufagtige of andere viesze smaak, het welk niet zo zeer den aart dier Peeren is, maar om datze langen tyd in 't hooft of stroo gelegen, of misschien lang beslooten gebleeven hebben, 't zy op eenige Fruit-zolder die al te zorgvuldig is toegeslooten, terwylze vol leid met veel ander slag van Fruiten, en moogelyk digt by een plaats die met eenigen reuk besmet is; en dan neemende de lugt ligt aan, gelyk meest alle Peeren als ook Appelen, die fyn of bol van vleesch zyn; zo bevind men in lossè bolle Appelen, in drooge Vleer-bloemen maar een dag of twee hebbende geleege, een aromatike en muskeerende smaak na haar trekken, maar byaldienze langer daar in blyven leggen, geheel de reuk en smaak van Vleer-bloemen verkrygen; geen wonder dan zooze op gezeide plaatzen eenigen tyd blyven leggen, datze een onaangenaame geur verkrygen, om dat deeze Peer weegens haar fynheid meer als wel andere Peeren vatbaar daar van is: het komt dan alleen maar hier op aan, dat menze in een plaats leid, daar haar geene van deeze bovenstaande ongevallen ontmoeten, en by gevolg een Fruit-kaamer hebbende die wel beschut is teegens de groote koude en teegens de vog-

vogtigheeden , waarom ook eenige Liefhebbers de planken van haar Kaamer met een weinig heele drooge mos bedekken , en daar de Peeren elk van malkander afgezonderd opleggen , en haar lugt geeven zo meenigmaal als het mooye weér zulks wil toelaaten ; met diergelyke voorzorg , die niet moeyelyk valt , is men verzeekerd datze van die quaade smaak zullen bevryd zyn , de geheele winter door.

Het is ook vry wat ongemeens in Peeren , dat die zyn afgevalen , of veertiendaagen te vroeg en voor haar tyd geplukt , en derhalven wat verwelken en verslenssen , door leggen haar rypheid verkreegen hebbende , in eenige kas , daarze geen lugt kreegen , het zy op eenige Kelder-kaamer , die nooit vry is van muffigheid , zy nogtans lekker van smaak zyn , dat men zo van geene andere Vrugt zeggen kan , maar daarom wil men juist niemand raaden om 'er veel op deeze wyze alte vroeg van te plukken ; by voorbeeld , eer de Maand van September uit is , de gewoone windbuyen deezer Maand , en die van October , beletten het wel , en dikwils meer als men zou begeeren , dat men daar moeite om doe : men moet zig dan vergenoegen , wanneer 'er sommige afvallen , die laater alleen door het leggen rypen en daarom zo ligt niet murw werden : men zal op zyn plaats verklaaren op wat tyd zy geplukt moeten werden , en wat de onfeilbaare kenteekens zyn van haare deegelyke rypheid , zo wel als die van alle de andere Fruiten : en dat zyn Artykels daar de voornaamste punten onzer Liefhebbery in zyn begreepen ; want dan krygt men smaakelyke , anders byna onmaakelyke Vrugten.

De Virgilleuse Peer zal dan aan de derde Heining of als laage Stam-boomtjes de plaats bekleeden moeten.

Derden Heining. Eerste Virgilleuse.

Staan hem te volgen , de Saffery , de Ambret , d'Epine d'Hyver , de Krasane , de St. Germain , de Kolmar , de Marquifin , de Petit-oin , de Rozelet , de Robyn , enz.

Om de ordre onzer verkiezing te volgen , zal men de Saffery regelrejt agter de Virgilleuse-Peer plaats geeven.

M 2

Vier-

Vierden Heining. Eerste Saffery.

Eenig Liefhebber zoude moogelyk geen zwaarigheid maaken om haar voor de keur te neemen, als een Peer die zonder eenigerley gebreeken te voorfchyn komt, en bygevolg een Vrugt van de uitterfte deugdzaamheid; en daarom moet meenig Liefhebber zeggen, nooit lekkerder geproeft te hebben, om haar verheevene fmaak, door haar lekker Muskets-geurtje, en haar mals en fmeltend, of fondant vleefch van binnen: zo dat fchier de alderbeste Bergemot van de Weereld by haar geen handwater heeft te haalen: maar moet dan aan Lattingen ftaan, en ter plaatze als booven aangetoond.

De Saffery gaat dan d' Ambret te booven.

Vyfden Heining. Eerste Ambret.

Deeze is ook een uitmuntende Peer in alles, mals en fmeltende van binnen zynde, en van een byzondere lekkere fmaak, onderfteld blyvende datze volkoomen ryp geplukt, op een goeden grond volkoomen gewaffen, en op een voordeelige ftantplaats ftaat, anders iffè wat groenagtig van vleefch, als ofze niet ter deegen ryp was en laf van fmaak, en een zekere drooge verrotting, die verborgen is, onderworpen.

Kortom dezelve maar zynde gegroeid in een goede ftantplaats, in een taamelyk reegenagtig Jaar, is zo volmaakt in alle zyne deelen, datze de lekkerny van het vleefch der goede Perzikken kan ophaalen, en dat haar daarom ook na het getuigenis van een vermaard Schryver de naam van Merveille is gegeven in de Landfchappen van Xaintonge, d' Augumois, en van Poitou.

Sesden

Sesden Heining. Eerste Epine d' Hyver.

Deeze zesde plaats in een welgestelden Thuin, diend men aan d' Espine te geeven; maar men moet een byzonderen zorg voor deezen Heining draagen, omze ter deegen open te houden, en zelf ontbloot van zyne blaaden van het einde der Maand Augustus af; of men laatz langer als ordinair aan den Boom staan, zo het Saizoen het eenigzints toelaat; invoegen dat de Peer wiens kouleur uit haar aart heel groen valt, daar een ongemeene kooking kryge, en ten lesten in de Fruit-kaamer wat begint te geelen, om de eerste voortteekens zyner rypheid te geeven; want om de waarheid te zeggen, indienze in haar schil altoos op dezelve grond van groen behoud, die ze op den Boom had gelyk alsze zyn die in een natte grond, of in een al te digten Heining, te vroeg afgeplukt, of in een stant die niet en dogt, zyn gewassen, zo duuren ze waarlyk wel tot January en February toe, eerze eenigzints smaakelyk werden; want zy werden beurs rondom de geheele steel, en blyft wlagtig en droog van binnen, en of laf en smaakeloos; zy wil wel hier te Land op een eerst ge-ente Boom en niet op een wilde staan, als op de vroege of graauwe Suiker-Peer, in drooge Aarde, of op de vroege Quee, in een grond die zo droog niet en is.

Veele zetztenze booven de St. Germain, de Petit-oin, de Krafsane, de Marquisin, de Louise-Bonne, de Colmar, en de St. Augustyn.

Veele Liethebbers zetzten deeze Peer dus Ge-ent, geplant, geplukt en bewaard, booven de twee voornaamste Zoomer-Peeren, de beroemde Rofelet, en de vermaarde Robine.

Zeevende Heining. Eerste Rozelet, Muskée en Robine.

Zonder deeze twee Peeren, behoorde nooit een Thuin te weezen, en om haar deugd en smaak by alle Liefhebbers be- mind.

De Agtste Rozelet.

Aangaande deeze Rozelet en maaken wy geen of weinig onderscheid, gelyk sommige Liefhebbers doen, en van groote en kleine, want het is zeekerlyk een en de zelfde; en om zulks buiten weerspraak te betoogen, heeft men alleen maar te letten datze gemeenelyk alle beide aan de zelve Boom groeyen; het is echter de waarheid, dat de geene die maar zo middelmatig van groote zyn, doorgaans beeter vallen als de alderschoonste. Maar dit werd ook wel in andere soorten van Peeren, maar niet in alle gevonden; de reeden onzes oordeels is, dat haar geurig sap, door de dikte en hardigheid van haar schil, beeter als gekookt en rypet is geworden, en zo haar geur niet uitgewaasemd nog vervloogen is; dit ons zeggen, is Zonneklaar te proeven in Perzikken, aan eenen de zelve Boom gewassen, dat die wat harder van schil zyn, hoewel kleinder, nogtans dikwils smaakelyker en geuriger (wel ryp geworden zynde) zullen bevonden werden als de andere; gelyk overvloedig is beweezen en ondervonden in 't Jaar 1711. doen op veele plaatzen wegens den veelvuldigen zwaarden Haegel gevallen op de Perzikken nog maar half ryp weezende, de zelve zo geschonden hebben, dat ze veel kleinder als op andere tyden waren, echter in smaak verre de groote, in andere jaaren gewassen, overtroffen: 't zelve ziet men ook in de Saffraan-Peeren, hoewel kleinder, bultagtig, steenagtig aan de eene of de andere kant, en zo mismakent gegroeid, en dat aan eenen de zelve Boom gewassen, datze nogtans lekker en geurig van smaak bevonden werden. De groote Rozelet-Peeren zyn ontwyffelbaar in een vetten grond, of aan een sterk wassenden Boom of Tak gewassen, 't zy aan Heiningen, 't zy aan Lattingen staande, en de andere of kleindere, maar in een drooge grond, of aan opgaande Boomen, of zwakker Tak gegroeid, echter maar de zelve.

Wat de Rozelet aangaat, wy twyffelen of 'er onder alle de Fransche Peeren een gevonden werd, die bekender is als zy; en daarom niet noodzaakelyk om 'er een breede beschryving van te maaken; een Peer van middelmaatige groote en welgemaakt; graauw van

kou-

kou-
groen
keerd,
ynden:
mogr op
het zy in
koomen g
men haar
ven: wil
tieren, e
Het is
haar uit
deelte v
waarom
zo dat v
moet heb
groote,
heid: doe
deel van
wyze wille
houd, zo
dien hoek
de zyn.
Hoe ge
konde d
zig te w
meê be
naamely
deugene
mer-ma
op het
van op h
te werde
re Perzi
oenigen
datze w
genoegen

kouleur , op de eene zyde wat roodagtig , en aan de andere uit den groenen doorloopen ; haar fap over aangenaam , en wat gemuskeerd , maar met een geurigheid , die nergens als by haar werd gevonden : zy is altyd voor goed gekeurd op wat wyze men die ook mogt opdiffen ; en inderdaad het zyze raauw is , het zy gebraden , het zy in eenig nat gestooft of droog gekonfyt , zy is over al volkoomen goed toe ; zetze in alderhande Aarde , zy groeid 'er ; wil men haar aan Lattingen hebben , zy zal 'er Vrugten genoeg geeven : wil men haar aan Heiningen zetten , zy zal wonderlyk wel tieren , en nog beeter aan groote Boomen.

Het is noodig dat men weete dat haar niets zo hinderlyk is voor haar uitnemendheid als de Lattingen , om datze daar verliest een gedeelte van haar Muskets-geur , maar zy werd 'er schoon en grooter ; waaromze ook in meest alle Thuienen aan Lattingen geplant werd , zo dat we moeten vast stellen dat menze zelden teegens muuren moet hebben ; ten minsten zo men niet meer werks maakt , van de grootte , en de meenigte als van de goede fmaak , en de lekkerheid : doet hier by als vry wat byzonders , dat schoon het meerendeel van andere Fruiten aan Lattingen in 't Noorden op geenerley wyze willen waffen , zy aldaar nogtans behoorlyk haar deugd behoud , zo dat het niet ongeraaden is eenige Boomen daar van in dien hoek te planten , die doorgaans anders onnut , of ondeugende zyn.

Hoe gelukkig zoudenwe weezen , indien de Rozelet wat langer konde duuren als zy doet , zy heeft het ongeluk van heel ligt beurzigt te werden , dat is haar eenigste gebrek , en men is 'er dikwils meê bedroogen , als men niet naauwkeurig toeziet ; of wel voornaamelyk indienze van plaats konde ruilen met zo veel andere ondeugende Peeren , waar van den eenen onnuttelyk in de eerste Zommer-maanden voor den dag koomen , en de anderen nog onnutter op het einden van den Winter ; zo dat deeze Rozelet , in plaats van op het einde van Augustus en in het begin van September ryp te werden , gelykze doet , dat is te zeggen in de vol op van schoone Perzikken en lekkere Pruimen ; en datze de gaave had van ons , eenigen tyd voor de rypheid der voornaamste Steen-vrugten , of na datze weg waren , met ryp werden te kunnen vermaaken en vergenoegen.

Maar

Maar men kan dit gebrek een weinig te hulp koomen, datze zo ras niet bederven; zo men de eerst rypende, dat is, de kouleurde, en geel aan de eene, en rood aan de andere kant beginnende te werden, die eerst afplukt en gebruikt, en daar na de volgende, en zo kan men de zelve meer dan een Maand hebben en gebruiken, eerze door beurs werden, zo kort alle bederven.

De Rozelet geplant zynde, komt de Robine de agtste plaats beslaan.

Agststen Heining. Eerste Robyn.

Zy is in verscheide plaatzen bekend, nu eens met de naam van de Averat, dan met den naam van Muskaat d' Aouft, en zelfs aan 't Hof van Vrankryk met de naam van de Royale; welken naam haar by onzen tyd van een doorlugtig Vader der Liefhebbers is gegeven, men magze waarlyk wel voor eene volmaakte Peer houden: zy is omtrent van de eigenste gedaante als een kleine Bergemot, bros, dog niet hard van vleesch, en haar gefuikerd en muskeerend sap kan yder een bekooren, zy is geelagtig wit van kouleur, en zagt van schil; zy formeerd eenen overschoone en groote Heining, en wil overal wel slaagen: maar haar hout is fomtyds de kanker wat onderheevig, en diend daarom straks in 't begin met een fyn Penne-mes uitgesneden, en met smeersel bestreeken, of met versse Verken-mest besmeerd en omwonden te werden, op dat het straks weer omzoomen en zo geneezen mag werden: wy zullen elders nog eenige middelen noemen, om deeze gebreeken te geneezen; doet hier by datze wat langzaam bykomt in het vrugtdraagen: maar op andere plaatzen is reeds getoond, hoe men dezelve ras aan het draagen kan krygen.

De Krafane vind veele aanzienelyke Luiden, die voor haar pleiten en dieze Bergemotte-krafane noemen; Bergemot om 'er binnen-vleesch, en Krafane om 'er gestalte, die als verpletterd rypt: andere dunken dat haar de naam van platte Buré beeter zoude passen, want zy is van aart en kouleur de Buré genoegzaam gelyk; evenwel isze daar van onderscheiden door haar plat maakzel: zy is byna van gedaante als de Mefire Jean, daar zyn 'er heele groote,
mid-

middelmaatige, en zeer kleine van: de schil trekt na den groenen, en in het rypen geel werdende, met roodagtige vlakjes: haar schil is hart, en 't vleesch by uitstek murw en mals: zy is zo overvloedig van sap voorzien, als de befaamde Buré, byzonder zooze in een grond, die wat vet en vogtig valt, zyn gewassen; voeg daar by datze een volle Maand lang volkoomen ryp zynde kunnen duurera, nooit beurzig werd, en zeer zelden onderworpen de verrotting.

De St. Germain die lang en vry groot valt, en in het rypen geel werd, is ook een uitsteekende Peer.

De St. Germain-Peer, anders de onbekende, de la Fare genoemd, heeft een lekkere smaak, en veel sap; maar dit sap heeft dikwils een geur van 't Citroen-zuur, dat eenige Liefhebbers behaagd, en sommige mishaagd; ik heb 'er gezien die daar bykans weinig, en andere die daar niemendal van hadden, 't welk ligt van den Stam, daarze op Ge-ent of Geocculeerd is, of van den grond daarze in staat, van daan komt; maar de geelste zyn dat minst onderworpen; daarom moet men tragten die op hout te krygen, als booven al meer als eens getoond is, dat zoete en aangename Vruchten voortbrengd, maar geenzints zo wrange en zuure voortteeld; byzonder valtze goed op de graauwe Suiker-Peer Ge-ent of Geocculeert, en in een grond daar de droogte zo veel toegang niet en vind.

De Marquisin vertoond zig in tweederley gedaantens, naar de gronden en Boomen, daarze gegroeid is; en in vette en vogtige gronden, en aan Heiningen, daar werdze ongemeen groot; zy valt wat hard van schil, de kouleur-grond is groen met eenige rode plekken, zo dat zy in het rypen wat ongedaan voorkomt, maar zy werd geelagtig in het rypen, het vleesch mals en lekker, de smaak aangenaam, het sap genoegzaam overvloedig, en zoodaartig doorsuikerd, als voor een treffelyke Peer is te wenschen; zy heeft echter wat steenigs van binnen: evenwel in de Maanden van October en November moet men haar in goede waarde houden.

De Fransse Kolmer-Peer is onder die naam voortgekoomen van Guyenne, en uit een andere plaats gezonden voor Poire Manne, de kouleur is gespikkeld groen, gelyk de Bergemotten, geel in

'er ryp werden , dat in de Maanden van December en January, ja in February geschied; haar schil is geslooten; het vleesch mals, en 't sap heel zoet en doorsuikerd: den grond en 't na-jaar maakt altemet datze wat zandig en laf van vleesch valt; haare regte rypheid is bezwaarlyk te vinden; want schoon datze geel is, zo isze evenwel niet altoos murw genoeg; zy moet eindelyk; na datze langen tyd met die geele kouleur heeft staan pronken, zo verre koomen datze zoetjes voor het drukken met den duim begint te wyken.

De Petit-oin, die sommige Angevins Bouat noemen, andere Rosetta d'Anjou, andere Amedot, en eindelyk andere de Merveille de Hyver, is een November-Peer; haar kouleur is helder groen, dat wat gestreep is, en niemendal geel werd in het rypen; men zouze genoegzaam voor een middelmaatige Bergemot aanzien, behalven datze niet plat, maar daar-en-teegen puur rond is, en dun van steel, taamelyk lang, de schil tusschen hard en zagt, een knobbelagtigen aart in het lyf, vol bochels, het vleesch uitnemend lekker en smeltende, niet steenig, overzoet van sap, en liefelyk muskeerende; daarom dat zo hoe klein ook van gestalte, zy nogtans plaats moet hebben onder de goede Peeren.

De Loise-bonne is byna als de St. Germain, men ziet 'er onder, die den een veel grooter en langwerpiger vallen als de andere; de kleinste zyn de beste, de schil werd hard en grof, de kouleur uit den groenen, streepig, en geelagtig in het rypen, als kentekenen van haar rypheid, en zooze betast werd wat voor den duim wil wyken: wyders leid haar deugd in een wonderlyke vrugtbaarheid geleege; ook datze by deeze twee Maanden lang November en December, Fruiten leeverd; haar vleesch is uitsteekende mals, vol sap, en dat vry doordringende, werd niet beurzig, gelyk het meestendeel der andere; in vogtige gronden groied deeze Peer heel groot, maar met een dan zeer slegt van smaak, haar deelen niet meer aan malkander hangende als de Verde Longe, anders gezeid de Herfft Mouille-Bouche, dat is die oude Peer, by al de Weereld bekend; dikwils, dog ontydig komtze onder de laate Perzikken, en onder de Burees; zy leggen haar nog ten laste datze daar-en-booven wat ligt beurzig werd, indienze in geen drooge en zagte Aarde gegroeid is; omze dan deegelyk goed te hebben is
haar

haar tyd van rypheid eerst half October, als de Burcés al op zyn, en om de beste Perzikken gezelschap te houden en zig te voegen by de Muskadellen; doet hier by de meenigvuldigheid, de zoetigheid en 't muskeerzel van 'er sap, met de lekkerny van haar aangenaame vleesch, zo is men gedrongen te bekennen, dat we geen Peer hebben, die haar deeze goede hoedaanigheeden kan betwisten: zy heeft ook weinig meer schils als de goede Perzikken.

De Daufine of Lansac, op eenige plaatzen de Herfst-Lichefrion, gemeenselyk zo groot als een Bergemot, maar na de steel toe wat langwerpig; de kouleur bleek-geel, het sap gesuikerd, en enigzints muskeerende, de schil is glad, het vleesch uit den geelen, mals en fondant of ligt smeltende: naar onzen smaak bykans een volmaakte Peer, dog dat gebeurd niet, dan wanneerze maar middelmatig groot valt, en voor al zo het meestendeel van haar schil wat graauw is, dat men dikwils ziet in de geene die op drooge gronden zyn gewassen, of aan opgaande Boomen; maar in laage gronden, is zy gelyk met veele andere Fransse Peeren in zulke gronden gewassen; de reeden voornaamentlyk is, om datze dan al te laat rypen en te vogtig of te sappig zyn, en dienvolgende haar sappn niet zo geurig als op drooge en hooge gronden gegroeid; 't welk meest altyd bewaarheid werd, ook in onze Neederlandsche Appelen en Peeren, indienze in koude en vogtige gronden gegroeid zyn, en voor al in digt beslooten Heiningen, en zo de Zon de zelve min beschynen kan; en derhalven is haar sap minder ryp en als minder gedistileerd; dienvolgens is deeze Lansac gelyk als het meestendeel der goede Peeren, daarwe van gesproken hebben, naamentlyk, datze evenwel een volflagen neiging heeft treffelyk voor den dag te koomen, indienze gelukkig genoeg (dat is wat hooger en drooger, als wel sommige andere Vrugten, reeds al getoond) geplant is; en dus moetze hoewel in eenen kleinen Thuin wel een goede plaats verdieninen, anders werd zy wat laat ryp, in 't begin van November.

De Martin-sec, is niet alleen aan de eene zyde Isabelle-rood, en op de andere gekouleurd, maar heeft ook een smeltend vleesch en vry aangenaam, met een gesuikerd sap, dat een weinig muskeerend is; ten tweeden, dat menze ook met schillen met al kan

ecten, even eens als de regte Rozelet, en dat bykans zo ras, als zy geplukt is, ten derden, datze uittermaaten vrugtdraagend is, en dikwils lang genoeg bewaard kan werden, als zy maar op een tyd booven getoond, geplukt werd; zo datze in de Maand November nog van goed gebruik is; doet daar by datze een frayen Heining maakt; en wel tierd in alle slag van gronden, en aan alderley figuren van Boomen.

De Mesire Jean, het zy de witte, het zy de graauwe, behaagd wel ieder een niet, en dat om haar steen-agtigheid, datze vry onderhevig is, zynde wat hard en grof van vleesch, byzondet by heete en zeer drooge Zoomers, als wanneer zy ook kleinder vallen, maar staande in middelmatige vogtige Aarde, en een zoete Zoomer zynde, zo zalze niet alleen wel groeyen, maar ook zeer schoone, lekkere en vry grooter Vrugten voorbrengen, ja een overvrugtbare Boom zyn en blyven; en dat zo wel op Wild als op Weldraagende Peer gegriffeld tot Stam-boomen; maar aan Heiningen of Muuren moet die op een vroege Portugaalze Quee Geocculeert zyn, maar niet op de zelve Ge-ent; (*want let wel gunstige Leezer, de Peeren op Quee Ge-ent, blyven gemeenelyk teedere Boomtjes, als zelden of nooit zo wel willende omzoomen, en werd dienvolgende ligt by harde Winden haar heele kroon van de Quee afgeslaagen, of daar aan wat hard gestooten, afgebrooken, ja nooit zo duurzaam bevonden, maar op een sterk en welwassende vroege Portugaalse Quee Geocculeert, zoomt wel om, maakt een beeter en sterker Boom, want vereenigt zig zelfs het eerste Jaar geheel en al met de zelve*) zy is plat van maakzel, en de graauwe valt wat harder van schil; maar de witte een weinigje zagter, en haar vleesch een heel doorfuikerd sap; zy werd ryp als de Rozelet, de Buré, en de Verde Longe hebben uitgediend, en komt een weinig voor half Oëtober, zo het na-jaar wat warm valt, te voorschyn, als of het maar was om de Liefhebbers beezig te houden, terwyl de Marquifin en Louise-bonne aanschieten om ryp te werden; en vooral terwyl de gemeene Bergemot of Muskée zig toebereiden om met al haar luyter en bekoorlykheid, als Koningin der Peeren voor den dag te koomen.

Nu volgt de Poiré Portaal, zo befaamd in het Landschap van Poitou, een Land vol aanzienlyke Luiden, en zeer naauwkeurig in het

het Hovenieren : zy valt vry wat hard van vleesch en grof-korrelig over al by na waarze geplant werd , zy wil ook nergens zo wel wasschen als in 't gezeide Landschap van Poitou , en voornaamelyk in de Stad Poitiers , alwaarze byzonder wel tierd ; (byna gelyk de Saffraan-Peer in Brabant , Holland en Zeeland agter de Huizen , maar niet zo wel in groote Buite-Hooven.) Het is wat byzonders in deeze Peer , datze hier of daar een klein rotagtig plekje krygende , dan lekkerder van smaak bevonden werd , als anders ; daar byna alle andere Peeren , zooze beginnen te rotten , haar smaak straks werd geïnfecteert en al haar sap rotagtig smaakt ; maar zo het een slegt , reegenagtig of koud na-jaar is , zo isse van den aart der Meloenen , dat is te zeggen , dat 'er voor eene puik-goede , veele andere zyn die daar niet eens na gelyken , en daar-en-booven dat de Heiningen die men 'er van zet ; gemeenlyk niet veel aardigs in hebben.

Zy heeft , wel gewassen zynde , een byzonder lekker gesuikerd sap , met een aangenaame Muskes-geur , zyne groote , kouleur , en fatzoen , die haar bykans na een bruine Mefire Jean doet gelyken , maar wat platagtig ; men kanze van den Boom nooit eeten , maar moeten wel bewaard blyven leggen tot in de Maanden van January en February enz. Zy zyn wat grooter als een schoone Virgouleuze , de kouleur is schoon en Citroen-geel , aan de Zonzyde wat rood , haar vleesch niet murw , dog geeft veel sap in 't kaauwen.

De Zeeventiende de Mefire-Jean.

De Agtiende de Buré.

Ziet hier met eenen opslag een meenigte van Fransse Peeren van drie Jaar saizoenen , om de neegentiende plaats te bedingen is de Petit-muskaat , en hier te Lande de vroege Wyn-Peer (als welke nog dit Jaar 1732. voor half July volkoomen is ryp geweest) die de eerste Zoomer-Peeren zyn , en die in 't begin of laaft van July voortkoomen ; de Quisse Madame , de Blanket a Longue Queue , de Poire Sans Peau , de Muskaat Robert , de Gourmandine , de Bourdon , d'Amiret , de vroege Rozelet , de Finor , de Poire de Cipre , enz. die altemaal de Petit-muskaat op de hielen volgen ; d'Orange Verte omtrent het einde van July of half Augustus ; d'Orange Muské , d'Epine d'Eté , de Zoomer-Bergemot , en de Poi-

re d'Espagne, omtrent het laatste van Augustus; d'Oinjonnet, de Fondante van Brest, de Muskes-Peer, de Buré-bonne, de beide Bon-Chretiens d'Etée, en de Cassolette voor het eindigen van dezelve Maand; of in September de Salviati, de Poire d'Angleterre, de Reville, de Poire Chat du Pais de Forest, de Muskaatfleury in 't laatste van September, d'Orange-brune, de Rozelyne, de Fille-dieu, de Sukre-vert, de Begis de la Mote, in de Maand van October; d'Amedot gestyfd door de ondersteuning van de Bourignons; en de Herfit-muskes-Peeren, willen zig in agting brengen voor de Maand November, zo wel als de Milanvond, anders Milan d'Hyver, d'Archiduc de Bon-Chretien Buré, d'Eborgeout, de Mesire Jean d'Hyver, en de Pastorelle voor 't laaft van November en December, de Ronville, de groote Muskaat, de Chacimontel, en de Rozelet d'Hyver voor January en February; de St. Lesyn, de Bugy voor de Maanden van Maart en April; de Citroen d'Hyver, is niet zonder eenige Liefhebbers geneegentheid voor hem gegeven te hebben, die de Muskes-geur der Fruiten beminnen: de Poire de Vigne in 't laaft van October, de Bon-Chretien d'Espagne in December; de Besidery, de Carmelite, de Bernardiere, de Gilogile, de Poire Cadet, de Deux-telles, de Double-fleur, d'Amiral, de Poire Roze, de Poire Magdaleine, de Chat-brulé, de Sucrinnoiz, de Vilaine d'Anjou, de Caillot-rozat, de Grossequeue, de Bezy-d'Caiffoy, en eenige andere van dat slag; dog alle deeze zyn in Neederland nog niet zo zeer bekend, en veele der zelve voldoen de verwagting van de Liefhebbers niet geheel en al, ja veele der zelve blyven hier te Lande Jaaren aan malkanderen, hoewelze op vroege Quee Geoculeert zyn, even onvrugtbaar, of brengen niet als quarrelagtige of gespleeten kleine Vrugten voort: waarom zy meer beminnen de Quiesse Madam, om zo aan die de neegentiende en twintigste plaats te geeven.

De Quiesse-Madame is een zeker slag van Rozelet, de kouleur en gedaante zyn genoegzaam eveneens: haar vleesch is tusschen bros en mals, met vry veel saps voorzien, wat muskeerende, en waarelyke alsse ter deegen ryp is, zeer aangenaam; daar by koomende een gewigtige reeden die deeze Peer heel voordeelig is, namelijk, datze ons alle beide koomen te verlustigen, de aankomst der

der Peer
hoorlyker
't begin va
het eenigste
moeylyk en
geen vroege
te Boom zy
neerze dan
gezeid, zy
de erverent
wonderen

De gro
alleenig E
Lande va
vroeger;
an den He
steel, cont
tweent vry
dat het ho
de schil een
naam en ov
van smaak
mer-Peeren
deels dat de
zynde, be
bet zelve
als men
wat aff
ren meer
doeze Pe
plant te
voor Star
Peer zit
geeven.
De C
schier
zya vleesch

der Perzikken inwagtende ; en dat dit de eerste Peeren zyn die be-
 hoorlyker wyze groot en goed vallen , die men in Vrankryk al in
 't begin van July ryp heeft ; zy maaken fraye Heiningen , en
 het eenigste gebrek dat men 'er in vind , is , dat de Boomen zeer
 moejelyk en traag aan 't draagen raaken , maar byzonder zooze op
 geen vroege Quee Geocculcirt zyn , of nu al een reedelyk groo-
 te Boom zynde , met hout met al niet verplant werden ; als wan-
 neerze dan straks aan 't draagen koomen , of gelyk booven reets is
 gezeyd , zy dan rykelyk het Capitaal met den intrest betaalen , ja
 de ervarentheid heeft geleerd , dat alsse beginnen te draagen , dan
 wonderen doen en meest alle Jaar vol Vrugten hangen.

De groote Blanket-Peer is heel verscheiden van de geene die men
 alleenig Blanket , of de kleine Blanket noemd , want die is hier te
 Lande van weinig smaak of geur , ook komtze veertien daagen
 vroeger ; zy is diklyviger en welgemaakt ; zy kouleurd zelf al wat
 aan den Heining , en is heel kort , dik , en digt ingedrongen van
 steel , contrarie de kleine ; haar hout dat teer is , en haar blad ,
 zweemt vry wel naar het hout en blad van de Quiesse-Madame ,
 daar het hout van de kleine Blanket gemeenelyk heel zwaar valt :
 de schil eenigzints kouleurig aan de Zon-zyde , het vleesch aange-
 naam en overvloedig sappig , welke sap wel doorsuikerd en lieffelyk
 van smaak is : zy heeft de gebreeken van het meerendeel der Zoo-
 mer-Peeren , als menze al te ryp laat werden , *(de reeden onzes oor-
 deels dat de Zoomer-Peeren , ligt beurs werden , is , om datze vol sap
 zynde , door de hitte van de Zon , nog daagelyks in sap toeneemen , en
 het zelve ligt en ras begint te gisten , gelyk de reuk zelfs bewaarheid ,
 als men zo een beursse Peer opbreekt , dat de reuk der zelve de Neus
 wat afficieert , en prikkelt , waarom ook de Distillaterus uit beursse Pee-
 ren meer Geest kunnen trekken , als uit gaave en heele Zoomer-Peeren ;)*
 deeze Peer , is nog zo overal niet bekend , echter wel waardig ge-
 plant te werden : zy neemt heel wel op , het zy voor Heining of
 voor Stam-boom : de witte kouleur die om de schil van deeze
 Peer zit , heeft haar ongetwyffeld de naam van Blanket doen
 geeven.

De Cassolette is een langwerpige Peer uit den graauwen , die
 schier nergens in voor de Robine behoefd te wyken , nog voor
 zyn vleesch , nog voor zyn sap , nog voor alle zyne deugden

en

en gaaven; of het mogt zyn, om datze het beurs werden wat meer onderheevig is, dat echter nooit gebeurd aan de Robine; zy komt eerst in Augustus voor den dag, dat is te zeggen met de Robine, en schier met de voornaamste Perzikken, en en beste Pruimen, die men door het middel van warme muuren verkrygd; derhalven zal menze nog voor eenigen tyd wat uitstel geeven, om in kleine Tuinen voor andere Peeren de voorrang te geeven.

Een ongewoone hitte in 't begin van de Zoomer schielyk gekoomen, zou buiten twyfel veeler Menschen bloed zoodaanig konnen aansteeken, dat zy daar uit eindelyk zwaare zicktens zouden op den hals haalen; maar de voorzienigheid des Heeren door zyne wysheid daar in als willende voorzien, geeft ons op dien tyd een wonderlyke meenigte van Aardbeyen, vroege Kersten, Kropfalade, Komkommers, Meloenen en zagtvoerige Fruiten; ook verscheide Peeren, als de Citroen de Zirene, in Holland de vroege Wyn-Peeren geheeten, dan de Fransie Madam, de Poolse Kalmmer-Peer, de Vigos-Peer en meer andere Peeren, booven reets genoemd, als ook de roode en witte Aalbessen, enz. als tot verkoeling van ons bloed, op dat het zelve door die schielyke hitte als te veel beweegt, en als aan het giften geraakt, zoude gestuit verkoeld konnen werden.

Wy wandelen nu geduurig langs de baan, die wy ons hebben afgepaald; die is, om zo veel als doenlyk zy, te maaken datwe in elken Thuin grooter of kleinder, ten minsten eenige goede Fruiten hebben door al de Jaar saizoenen heenen; en dat zo haast als men begonnen heeft met die te krygen, het zonder ophouden mag blyven duuren, en buiten tussenspoozing, tot aan de Vrugten van het volgende Jaar toe; want om half, of in 't laatste van July hebbenwe in Holland de gezeide Peeren en van de Fransie, de Quisse-Madame enz. men konde daar de Bourdon-muskée wel byvoegen, om de een-en-twintigste plaats te bekleeden, of liever de Muskaat-Robert, als die cierelyker Heining maakt.

De een-en-twintigste Heining-boom, de Muskaat-Robert, Poire d'Ambro, Pucelle de Xaintogne, enz.

Want voor het overige is haare deugd schier even-eens in groote, het vleesch mals en fondant, en het zap genoegzaam muskeeren-

N
rende, v
de Muskaat-R
ten om de Bo
haar heel digt
een goed voor
Robert bescha
kée beginn ryp
't begin van Au
murw genoeg
te isze ontren
de als die van
ze niet lang k
vloedig.

De twee
se Kazeel-Per
grooter is, me
meene of enkel
len, die men
is grauw uit de
ten lang van ste
gelcheiden, en
ryp, wanneer
begin verleg
Peeren te ont
om eigenlyk
nog ter ma
by de Poire S
gewassen is
en vroeger
ten te konne
mers vald zy
zy staat vry a
Muskée, de
enz. voor de
De twee
die buiten
Vigne.

rende, omtrent half of in 't laaft van July werdenze ook ryp; maar de Muskaat-Robert begint dan: wy zullen nog een tyd lang wagten om de Bourdon, en de kleine Muskée plaats te geeven, die haar heel digt by volgen, en dikwils, zooze heel warm staan, en een goed voor-jaar is, gelykerhand aankoomen; deeze Muskaat-Robert beschaard ons Vrugt bykans tot dat de Bon-Chretien-Muskée begint ryp te werden, dat in 't einde van deeze Maand, of in 't begin van Augustus is, maar 't is een zeer welgemaakte Peer, murw genoeg van vleesch zynde, en heel doorsuikerd; van grootte isze omtrent als de Rozelet, weinig andere gebreeken hebbende als die van het meerendeel der Zoomer-Peeren, naamelyk datze niet lang kan duuren; maar daar-en-teegen zo draagdze overvloedig.

De twee-en-twintigste plaats kan beslaagen werden door de Franse Kaneel-Peer, inzonderheid de dubbelde, als welke merkelyk grooter is, meer en geuriger sap heeft, ja draagbaarder als de gemeene of enkelde; zo ook de Poire de Vigne, of de Demoizellen, die men ten onregte op eenige plaatzen Petit-oin noemd; zy is graauw uit den rooden, rond, en taamelyk groot, uittermaaten lang van steel, derhalven in 't voorjaar haalt van malkanderen gescheiden, en zo zetze ook wel en haalt, en werd in October ryp, wanneer men ten hoogsten om Fruiten uit de hand te eeten begint verleegen te werden, om gezelschappen met smaakelyke Peeren te onthaalen; haar vleesch vald waarelyk niet hard; maar om eigentlyk te spreken, zy behoord onder den rang der murwe nog der malfse niet, en nog minder onder de brosse; doet hier vry by de Poire Sinjora, zooze op Quee staande, aan een hooge Schutting gewassen is, als welke dan fynder vleesch, aromatiker van smaak en vroeger ryp werd, en zo eer bekwaam om uit de hand gegeeten te kunnen werden; maar by langdurige droogte en heete Zomers vald zy naauwlyks zo sappig, als wel in andere vogtige Jaaren; zy slaat vry af, wanneer de Buré, de Verde Longe, de Bergemot Muskée, de Sucre-Vert, de Lansac, de Marquifin en de Krasane, enz. voor den dag koomen.

De twee-en-twintigste plaats geeven wy aan de Verde Longe, die buiten bedenken ongelyk meer waardig is als de Poire de Vigne.

O

De

De Poire Sans Peau of zonder schil, is wel zo goed als de Verde Longe, die ook een goede Peer is in October.

De drie-en-twintigste Heining-boom is derhalven de Poire Sans Peau.

Die men anders Fleur de Guigne noemd, en ook wel de vroege Rozelet, door eenige gelykheid dieze met de regte Rozelet heeft, in 'er langwerpige gestalte, en haar roodagtige kouleur; het is een heele fraaye Peer, in 't laaft van July, of ook wel in het begin, na het jaar warm of koel of reegenagtig is, gemeenelyk ryp, zy is zoet van sap, daar geenerlei wrangheid meê vermengd is, en van murw vleesch.

Om de twee dozyn Heiningen, als voorgenoomen was te voltooyen, is de vier-en-twintigste plaats aan een tweede Bon-Chre-tiens d'Hyver met regt van de Liefhebers toegewezen.

Wy zyn voornemens om de Heiningen, zo veel de groote van een Thuin toelaat, de goede en smaakelykste Fransse Peeren, en op Quee, de Appelen op Paradys Ge-ent of Geocculeert zynde, twee a driemaal te verdubbelen, of zo iemand geen plaizier daar in heeft, met kleine en laage Boomtjes te beplanten, om zo van tyd tot tyd, en als het geheele jaar door altyd lekkere en smaakelyke Peeren en Appelen enz. te hebben: en hier toe diend voornaamelyk dit geheele werk; waarom men de voornaamste Peeren ten minsten diend te verdubbelen, eer men nog de andere meenigvuldiger maake, en voor dat 'er een twintig-tal zy, die we hier booven zo als ter loops haar plaats hebben aangewezen.

Maar steld dat we koomen in taamelyke groote Thuienen, zo oordeelen wy dat men omze verstandelyk te beplanten, voor eerst verkiezing van de strecken Lands moet maaken, om de soorten van elk Saizoen te zetten, op datze met geen wanordre door malkander loopen; maar zodanig, dat de Zoomer-vrugten op een plaats alleen staan, die van den Herfst desgelyks, en zo ook die van den Winter; by gebrek van dien zullen 'er ongemakken uit ryzen, die elders aangetoond zyn of nog aangewezen zullen werden; ten tweeden zo moet elken Boom geplaatst werden daar hy best ryp, en nochtans een ander niet belet ryp te kunnen werden op zyn regte tyd, anders zal zekerlyk den een den anderen bederven, en

bei-

beide buiten rypheid, en dienvolgende smaakeloos bevonden werden.

By de gezeyde Peeren koomen nog de Muskaat-Fleury, de Bon-Chretien d' Eté-Muskée, d' Orange-Verte, en de Doyonné.

De Muskaat-Fleury, anders de Herfst-Muskaat a Longe Queue, is een voortreffelyke ronde Peer, roodagtig, van middelbaare grootte, mals vleesch, lekkere smaak en doordringende, regt bekwaam om zo te zeggen om gulzig opgegeeten te werden, even eens als een goede Pruim, Perzik of een schoone rype Morel.

De Bon-Chretien d' Eté-Muskée wel zelde wel als op wilde, of liever op een eerst-ge-ente Stam als vroege, of inzonderheid graauwe Suiker-Peer-aarden; deeze Peer is uitsteekende, en maakt een heelen schoonen Boom, voor het gezigt is dezelve aangenaam van gedaante, welgemaakt, van bekwaame grootte; aan de eene zyde wit van kouleur, en rood aan de andere, daar de Zon op gestaan heeft; haar vleesch is mals en bros tusschen beide, veel saps in hebbende, daar een aangename Muskés-geur onder speeld; maar kan niet lang duuren; en daarom behoordze vroeg of ten eersten gegeeten te werden: men schatze altyd waardig om voor het minste, dat 'er twee a drie in een Thuin geplant werden.

D' Orange-Verte is een gemeene Peer, en die ten tyde onzer Voorzaaten in de Thuiten haar rol breed genoeg speelde; zo dat 'er onder de oude Boomen veele van te vinden zyn; den tyd van haar ryp werden, is Augustus, dat is te zeggen, een weinig voor de Robine, de Bon-Chretien-Muskée, en de Perzikken; haar broffe vleesch en haar suiker-zoete sap, is met een muskés geurtje voorzien, de kouleur der schil wat groen en Scharlaaken-rood, zy gaat meest altyd met een overvloed aan den Heining van Vruchten zwanger, en daarom voor Huis-houdens en Borgers-keukens heel voordeelich.

De Doyonné, anders genoemd de St. Michiels-Peer, Herfst-Buré Blanc, Poire de Neige, Bonn-Ente, enz. van grootte en gedaante is ze als een grootte graauwe Buré, heel glad van schil, groenagtig van kouleur, in het ryp werden, of wat leggende, sterk aangelende; die aan Lattingen staande krygen 'er een bloozend rood aan de zyde daar dezelve van de Zon bescheenen werden; deeze Peer is inderdaad smeltende en zoet van sap, maar

doorgaans is het een zoetigheid daar niet veel lieffelyks of aromatiekheid by is, of zy moet aan een hooge Muur staan; veele hier in Holland houdenze voor de regte of oude Poire Sinjora; om dat de Doyonné uit Vrankryk hier gezonden, bevonden werd met die Poire Sinjora geheel over-eente koomen: maar zo gaat het dikwils, dat een en de zelve Peer, op de eene plaats pronkt met zulk een, en op de andere plaats met een andere naam, en wanneer dan iemand die Vrucht krygt, meenende wat nieuws en raars te zullen hebben, dat het de zelve dikwils is, die in zyn Land al lang is bekend geweest; haar vleesch werd ligt beurzigt, te lang zynde bewaard, of te ryp geplukt zynde; men behoordze nog wat groen zynde af te plukken, en op te disse, eerze geel is geworden, daar haare overrypheid uit te bespeuren is; maar het is wat byzonders in deeze Peer, hoewelze zo sappig is, datze evenwel zo wel braaden wil, en ook zo uitneemend lekker valt, dat weinige of geene vol sappige Peeren hebben; in alderhande gronden heeftze het voordeel van vrugtbaar te wezen, dat haar by veele Menschen profyts halve in agting brengt, en houd; want indien meest alle Peeren in eenige jaaren mankeeren Vrucht te geven, of maar weinige, zo zyn deeze alle jaaren vol, draagende zo wel aan haar toppen van nieuw hout, als aan het oude, hebbende na haar groote een byzonder klein bloemetje, maar dat in korte daagen zig zet en straks een Peer vertoond; daar-en-booven windze het van andere in schoonheid, die haar in de Maand October plaats geeft onder al de Pyramiden van groote Gastmaalen; de Fransse hebben onlangs een nieuwe Peer gekreegen, die de Doyonné, zo veele meenen, verre te booven gaat, dog op verre na niet zo vrugtbaar, met de naam van Best de la Motte, die vry wel naar een groote Ambret gelykt, met wat rood gespikkeld, fondant en aangenaam van sap, den tyd datze ryp werd is October.

Uit allen deezen blykt genoegzaam wat Peeren zo Zoomer, Herst als Winter, de eene voor, en de andere naar rypende, een Liefbeber behoorde in een Thuin van maar reedelyke groote te hebben, om zo het geheele jaar door, als booven gezeid is, smaakelyke Vrugten te kunnen toonen en opdissen, van yder een, twee of meer aan Heiningen, of tot kleine of eenige tot hooge

Stam-

Stam-boom
hebbende,
nog zullende
aan Heininge
alles overvloet
dikwils gaarne
al waeren een
genoemde;
grootsche en
leid werden
ven, die w
Sazoen en
te Liefhebb
te leggen.
Wy zull
ven, en me
dient geplant
Heer Quinte
dere Peeren
dat het een j
staan met gro
wils, als re
geen Vrucht
halven be
ren goed be
Men zo
konnen v
spagoe,
De B
muskes-g
D' E
groot en
wring va
heeft me
De Pe
mallic Pe
werd ook

Stam-boomen plantende: dog meerder Land en grooter Thuinen hebbende, niet alleen van de reets genoemde Vrugten, maar ook nog zullende genoemd werden, vier, zes, agt of meer van ieder aan Heiningen enz. te zetten, om zo het geheele jaar door van alles overvloed te konnen hebben: in welke groote Hooven zy dikwils gaarne zien, alle de soorten van Peeren, die bekend zyn, al waaren eenige der zelve vry van minder waarde, als de reets genoemde; welke onzes oordeels de andere al hebbenze nog zo grootfche en wonderlyke naamen, (waar door nogtans veele verleid werden) geenzints konnen overtreffen: de opening derhalven, die wy hier gegeven hebben, om de beste Vrugten van elk Saizoen en de duurzaamheid aller soorten te kennen, zal die grootte Liefhebbers te pas koomen, om haare voorneemens daar na aan te leggen.

Wy zullen derhalven hier geen honderden Heiningen beschryven, en met wat soort en hoe veel van yder in zo grooten Thuin dient geplant te werden, die daar nieuwsgierig na is, ga tot den Heer Quintenye; wy zullen alleenig hier en daar nog eenige andere Peeren en haar gedaante, deugt, sap, enz. beschryven, op dat het een jong Liefhebber niet afschrikken te leeren; wy laten staan met groote onkosten die magtig te werden, en dan nog dikwils, als reets getoont is, weinig, klein, of in meenige jaaren geen Vrugten daar van te zien nog te proeven; zo hebben wy derhalven best geoordeeld, alleendie te beschryven, die nu zo veel Jaaren goed bevonden zyn.

Men zoude dan tot overvloed by de gezeide Zoomer-Peeren nog konnen voegen, zo den Hof wat grooter is, de Bourdon, d'Espagne, en de Magdeleine.

De Bourdon ryp op het leste van July, fmaakelyk met een muskes-geur, en het sap gelykt na dat van de Muskes-Robert.

D'Espagne, anders de Saint-Sanson, is een roode Peer, vry groot en langwerpig, wat gebogcheld, zy is mals, maar wat wrang van vleesch; zy werd ten einde van July ryp, maar zy heeft meer schoonheid als deugd.

De Poire Magdeleine, is een taamelyke groote, groene, en vry malsse Peer, van maakzel heel wel na de Bergemot gelykende: zy werd ook in July ryp, en is onder de aldereerste van de Zoomer-

Peeren , maar zy kan iemand geweldig bedriegen , indien men wagt met plukken , tot datze begind geel te werden , want dan is ze de fleur kwyt.

Onder de Peeren zynder nog zeeven of agt , maar tot nog toe niet net beschreeven , te weeten de Doublefleur , de Frank Royaal , de Angober , de Besidery , Gros Oignonnet , de Ronvile , Poire de Rozoline en Poire Bouchet.

De Double-fleur is niet om raauw te eeten , echter is 'er iet byzonder aangenaams in haar vleesch en sap , zy is groot en volkoomen schoon , toond byzonder af in groote Fruit-ichaalen , booven op andere geleid , als zynde aan de eene zyde fraay gekouleurd , en geel aan de andere kant ; en eindelyk na datze eenige daagen lang zeer aangename vertooningen op de Taafel heeft gegeven , en door het al te veel behandelen begind de fleur van haar schoone kouleur te verliezen , en heel als doovekoolig en zwartagtig te werden , dan isse in staat om haar aangeboore deugd voor den dag te doen koomen ; want zy werd een der fraaiste en beste gestookte Peeren van de Weereld , een murw vleesch hebbende , zonder met iet steenigs bezet te weezen , en vooral overvloedig veel saps , dat op het vuur met weinig moeite een schoone kouleur krygd , zo dat dit alles met malkander , onzes oordeels , overgroote reden geeft om deeze Peer in waarde te houden , en die in alle Thui- nen behoorde voortgeteeld te werden.

De Frank Royaal , die sommige Finor d' Hyver noemen , draagt rykelyk , is groot , rond en uit den geelen , met kleine roode streepjes gespikkeld , maar het hout van den Boom is heel schorfig.

De Angober is een vry groote Peer , langwerpig , mooy kouleurig op de eene zyde , en roodagtig graauw op de andere.

De Besidery is een heele ronde Peer , ten naaftenby van groote als een groote Kaats-bal ; geel van kouleur , en groen na den witten trekkende , en in October of November ryp , na de Zoomers zyn.

De Gros Oignonnet , anders d' Amire-Roux en Roy d' Eté , een Peer in July ryp ; de Ronville , die eenige de Hocrenaille noemen , en andere Martin-Sire : zy is vermaard aan de Rivier de Loire ; het is een Peer voor de Maanden van January en February ; haare
groot-

grooten
vendig van
ook op de
reemende g
klein muske
smak.

Nog resten
re of Engeli
langwerpig
koomen na
waar van z
aan de eer
met kleine
vleesch is
sap ; gelou
een warme
rooge Que
dat gemeen
Maand uit
kerder zy is
wat steenag

De Poire
gedaante de
schil is glaz
haar vleesch
is : maar
bewaard
niet by
Petit oir
let te roe
De Po
Longue
wel na d
vleesch i
muskeer
W
genoemd

grootte en gedaante zweemd zeer wel na een schoone Rozelet, leevendig van kouleur op de eene zyde, op den tyd van haar ryp werden ook op de andere zyde, zeer na den geelen trekkende, haar schil is uitneemende glad en zagtvoerig; haar sap gefuikerd en met een klein muskes-geurtje gemengd, dien volgende zeer lekker van smaak.

Nog resteert de Bon-Chretiens d'Espagne en Poire d'Angleterre of Engelse Burec; de eerste is een heele grootte Peer, dik, langwerpig en welgemaakt Pyramidalisch-wyze, daar door volkoomen naar een overschoone Bon-Chretien d'Hyver gelykende, waar van zy de alderbeste naam, dieze draagd, heeft gekreegen: aan de eene zyde is ze schoon schitterend rood, heel doorspikkeld met kleine zwarte stipjes, en aan de andere zyde bleek geel; haar vleesch is brosser als eenige Winter-Peeren, doorgaans heeftze zoet sap, gefuikerd en vry lekker alsze in een goeden grond, en op een warme plaats (dog op een vroege Portugaalse of Hongarise vroege Quee geocculeerd) is gewassen en volkoomen ryp geworden, dat gemeenlyk half November, of zo het niet vriest tot dat de Maand uit is; ja hoe langer datze hangen blyft, hoe beeter en lekkerder zy is: maar in natte en koude jaaren en gronden, is zy vry wat steenagtig, en duurd tot in February en langer.

De Poire d'Angleterre, anders de Buré uit Engeland, is van gedaante en grootte naar een schoone Verde Longe gelykende, haar schil is glad, graauw, uit den groenen met roode vlakjes gestippeld, haar vleesch heel mals en murw, en vol sap, dat lieffelyk van smaak is: maar dewyl dit vleesch doorgaans wat meelig valt, zooze te lang bewaard werd, of ligt beurzig, zelf al op den Boom, zooze niet by tyds geplukt werd; zy komt met de Verde Longe, de Petit oin en de Lansac, gemeenlyk ook meenigmaal met de Rozelet te voorschyn.

De Poire de Rozeline werd in Touraine genoemd de Muskaat a Longue Queué, komt in het leste van den Herfst voort, en zweemd wel na de Rozelet, zy heeft een heele ligte Isabelle kouleur, het vleesch is mals en lekker, en 't sap heel doorfuikerd en aangenaam muskeerende.

Wy meenen nu genoegzaame Fransse en andere Peeren te hebben genoemd, ja de Liefhebbers opening genoeg gegeven, om hen zel-

zelve te kunnen redden, zooze meer Boomen willen planten, en grooter Thuinen aanleggen, zooze maar in plaats van ieder twee of drie, vyf, zes of meer van ieder foort gelieven te ordonneeren, dog altyd minder van Vrugten die schielyk voorby gaan en van korte duurzaamheid zyn, en daarom ras moeten werden geconfumeert; maar meerder, welke eenige tyd langer kunnen bewaard werden.

Behalven alle de booven genoemde zo Fransse, Hollandse of Zeeuſſe enz. Peeren, zyn nog veele en verscheide andere bekend, ja hier in agting of om haar profyt en vrugtbaarheid, want daar werden veele zeer smaaklyke gevonden, die echter, om datze onbekend zyn, op de markten geen geld moogen gelden, dog zo ras werden de zelve van eenige niet geproefd, of gelden dan aanſonds wel dubbel zo veel; welke alle wy in 't kort begryp of saamen-spraak, over deeze zaak, booven de reets aange- teekende, zullen noemen.

Maar hier doet zig een groote zwaarigheid onder de nieuw aankommende Liefhebbers op, als welke nog in twyfel staan, deeze onze aantekeningen leezende, wat foort van vroege of laate Peeren, en hoe veel van ieder dient geplant te werden.

Zoo dient derhalven in 't gemeen, als reets booven gezegd is, tot antwoord aan de zelve, dat men in 't planten van Peeren en ook van Appelen, altyd minder Zoomer als Herfst, en minder Herfst als Winter-Vrugten moet planten, zo wel aan Heiningen, als laage of hooge Stammen; om dat de Zoomer-Peeren zo ras bederven en beurs werden of rotten; de Herfst-Vrugten ook eerals de Winter-Peeren, als welke tot in February, Maart of April kunnen bewaard werden, om op de Taafel te zetten; welke alle, en haare dengden en gebreken nu genoeg zyn, en nog naader zullen aangewezen werden, zo wel der Fransse als Neederlandse enz. en derhalven moet een Liefhebber, willende een groote of kleine plaats aanleggen en beplanten, altyd minder Zoomer, meerder Herfst, aldermeest Winter-Peeren en Appelen, zo om uit de hand te eten als om te stooven enz. zetten.

Maar wat foort en hoe veel van ieder diend te werden uitgekozen en geplant, is booven nu getoond en aangewezen; dog om dat den eenen mishaagd alle muskes-geur, en den anderen wederom

om die v
haar vleesch
ge en muske
dar zyn de
muskeerende

Eer wy to
ten, Euten,
zegt te werd

De Peere
gegriffelt of
hout, zo

Gewallen
en Qualite
evenwel,

ſten nogtar
len dat me

onder dun
knobbel, en
delyk gewal

door erveer
boomtjes,

de Ent of
aan van d
zullen al
werden,

genoem

Ho

Men
zien, d
maar ee
werd ge